ומשום שמנוניתא משום דמא מאי כי הדר סליק אשכחיה לר' זריקא אמר ליה האי נמי לא תבעי לך דאנא וינאי בריה דרבי אמי איקלען לבי יהודה בריה דר' שמעון בן פזי וקריבו לן קניא בקופיה ואכלנא מתקיף לה רב אשי ואיתימא ר' שמואל מזרוקיניא ודלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה אי נמי אמיחלט הוה חליט ליה מעיקרא כי הא דרב הונא חלטי ליה בחלא ורב נחמן חלטי ליה ברותחין וסבר רב פפא קמיה דרבא למימר חלא אסיר אמר ליה אי חלא אסיר איהו נמי אסיר כי היכי דפליט הדר בלע **רב בר שבא** איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליקא ולא אכל אמרו ליה בר בי רב דלגיו לא אכיל ומנו רב בר שבא אמר להו רב נחמן גאמו לשבא כתנאי ר' אליעזר אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שפולטת ואינה בולעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מתובלת אוסרת ונאסרת [ג] שלוקה אוסרת ונאסרת [ד]רבה בר רב הונא אקלע לבי רבה בר רב נחמן אייתי לקמיה תלת סאוי טחאי אמר להו מי הוה ידעיתו דאתינא אמרו ליה מי עדיפת לן מינה דכתיב [1]וקראת לשבת עונג אדהכי אשכח ההוא כבדא דהוה בה סמפונא דבליעא דמא אמר להו אמאי עבדיתו הכי אמרו ליה אלא היכי נעביד אמר להו [2]קרעו שתי וערב וחיתוכא לתחת וה"מ כבדא אבל [ד]טחלא שומנא בעלמא הוא כי הא [3]דשמואל עבדי ליה תבשילא דטחלי ביומא דעביד מלתא אתמר כבדא עילוי בשרא שרי דמא [ג]משרק שריק כחלא עילוי בשרא אסור מאי טעמא חלב סרוכי מסריך רב דימי מנהרדעא מתני אפכא כחלא עילוי בשרא שרי מ"ט חלב שחוטה דרבנן כבדא עילוי בשרא אסור דם דאורייתא דרש מרימר [ה]הלכתא בין כבדא בין כחלא תותי בשרא שרי עילוי בשרא דיעבד אין לכתחלה לא רב אשי איקלע לבי רמי בר אבא חמוה חזייה לבריה דרמי בר אבא דקא

שפיד

ומשום שמנוניתא. קאמר דאוסרת את המתבשל עמה לפי שבולע מן הטרפה ואינה נאסרת אם של היתר היא ובשלה עם טרפה אינה נאסרת לפי שטרודה לפלוט כל שעה ואינה בולעת כלום אבל דמא דנפיק מינה דכשרה מיבעיא לי אי אסיר אחריני אי לא דאיכא למימר דמא דהיתירא הוא שהרי עיקרה דם וכל זמן שלא פירש פשיטא לי דמותר וכי פירש מיבעיא לי מאי: **קניא בקופיה.** הקנה עם כל המחובר לו הריאה והלב וכבד וכולן נתבשלו יחד: **דלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה.** וסימפוני הכבד שופכין דרך קנה הכבד לתוך קנה הגדול של ריאה ויוצא דם דרך חלולו חוץ לקדרה: **אי נמי חליט הוה מעיקרא.** ונתבשל דמו בתוכו כדי שלא יפלוט עוד כשיבשלהו עם האחר ודמו המובלע בתוכו מותר כל זמן שלא יצא: **חלטי ליה בחלא.** לומתו בחומץ שהחומץ לומתו אשטרוינ"ט ושוב אינו פולט עולמית והדר מבשלי ליה עם בשר אחר: **חלא אסיר.** אותו חומץ שנגמת בו אסור דקסבר מוציא מקצת מן הדם: **כי היכי דפליט הדר בלע.** מאותו חומץ עצמו דכיון שנגמת ואינו טרוד לפלוט חוזר ובולע: **אמרו ליה בר בי רב דלגיו לא אכיל.** אמרו לו לרב נחמן תלמיד שנתארח אצלך אינו אוכל מה שהביאו לפניו: **גאמו לשבא.** הגמיאהו והלעיטהו לשבא על כרחו. על שם אדיו קראו: **מתובלת.** התבלין מרככין אותה: **שלוקה.** הרבה מאד: **נאסרת.** לפי שלאחר שגמרה פליטתה חוזרת ובולעת: **חלא סאוי טחאי.** שלש סאין פת נקיה פניה טוחין בשמן ובדבש: **מי עדיפת לן מינה.** יום השבת היה: **אמאי עבדיתו הכי.** אע"פ שדם הנבלע בו היתר הוא מיהו דם הכנוס בסמפונות דם הוא: **והתוכא לתחת.** חתוכו למטה כשנתנוהו בתנור לצלות כדי שיזוב הדם ויצא: **והני מילי.** דבעי קריעה בכבדא מפני שדם כנוס לתוכו אבל טחלא אין בו דם ואפילו לקדרה שרי: **כי עביד מילתא.** הקזה: **לבדא עילוי בשרא.** בתנור היו צולין כל צלי שלהן וחודו של שפוד תלוי למטה וכשהכבד נתון תחלה ואחר כך הבשר נמצא הכבד עליון כשמולין אותו: **דמא משרק שריק.** אע"פ שזב מן הכבד על הבשר אין בכך כלום לפי שהדם ע"י צלי אינו נוח ליבלע אלא מחליק ונופל: **מסרך סריך.** נדבק ונבלע: **הלכתא תו'.** ולדידן אסור לגמרי לכתחלה לפי ששפודים שלנו אינן תלויין אלא שוכבות ופעמים שמרים זנב השפוד ומצא התחתון עליון ופעמים שמשפילו ומצא חבריו עליון הלכך בין שהכבד לצד הראש ובין שהוא לצד הזנב אסור:

שפיד

טחלא שומנא בעלמא הוא: **דמא** משרק שריק. ואע"ת למה לי האי טעמא תיפוק ליה דכבולעו כך פולטו וכ"ת דאצטריך להתיר אפילו למאן דלית ליה בכילד צולין (גז"ש) כבולעו כך פולטו אכתי קשה דמסקינן התם דמולייתא שריא אפילו לכתחלה מהאי טעמא והכא פסקינן דאסור לכתחלה לכולי עלמא ואי משום דפעמים נצלה הבשר שלמטה מן הכבד תחלה והכבד עדיין פולטת וזופל על הבשר וכשמסירין הבשר הרי בלע ולא היה לו שהות לפלוט א"כ בשרא עלוי בשרא נמי ליתסר מהאי טעמא כשהתחתון נצלה קודם ומסירין אותו מן השפוד ויש לומר דכבד שיש בו שפע דם לא אמרינן כבולעו כך פולטו והא דאמרינן בכילד צולין (גז"ש) דלב קורעו אחר בישולו משום דכבולעו כך פולטו אע"פ שיש בו שפע דם [ג] הלב מתבשל ומתייבש במקומו בחלל הלב: **דם דאורייתא.** אע"ג דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא.) דם שבשלו אינו עובר עליו מ"מ תחלה כשנפלטו עד שלא נתבשל היה דאורייתא אבל חלב שחוטה תחלתו דרבנן ומיהו קשה לפי מה שפירש [ו] הקונטרס לעיל [ז] דדם כבד אפילו פירש לאו דאורייתא מדלא חשיב ליה בפרק דם שחיטה (כריתות דף כא:) בהדי לב וטחול וכליות: **תותי בשרא שרי.** ואע"ת כחל היאך מותר תותי בשרא והלא שמנונית הבשר נוטף על הכחל ואי בקרעו שתי וערב וטחו בכותל א"כ עילוי בשרא נמי ליסתרי דהא מותר לבשלו עם הבשר בקדרה וי"ל דהכא גרע טפי דאע"פ שקרעו עדיין נוטף החלב מן הכחל על הבשר ויכר שהוא בעין ויש ללמוד מכאן היתר פשוט דהיכא דקרעו שתי וערב וטחו בכותל דמותר לבשלו עם בשר בקדרה כדברי ר"ת ולא מצינו בקונט' שחולק עליו בזה דהא בהדיא שרי הכא תותי בשרא אע"פ ששמנונית הבשר על הכחל ומה שמזהיר שלא לחתוך כחל רותח בסכין של בשר מנהג של הכל הוא דאפי' בשפוד אחד שרינן הכא לכתחלה כשהכחל למטה ואפי' עילוי בשרא לכתחלה הוא דאסור מטעם דפרישת אבל בדיעבד שרי:

מליח

כי הא דרב הונא חלטי ליה בחלא ורב נחמן חלטי ליה ברותחין. ואע"ת ותפשוט מינה דאסור מדהוו צריכי למחלטיה וי"ל דלדידהו נמי הוה מספקא להו ולכך היו מחמירין ודוקא לבשל עם הבשר הוו חלטי ליה שלא תאסור הבשר אבל בפני עצמה אינה נאסרת:

רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליקא ולא אכל. צריך לומר שלא היה נחלט ברותחין ולפי שלא היה בשר אחר עמו לא הוצרכו לחלטו אע"פ שפולט דם ואוסר הרוטב והכלים מזה לא היו חוששין כיון שהכבד עצמו מותר שאין לומר שנחלט וע"י כן היה רב נחמן מתירו אבל אם לא נחלט היה אוסרו וכר שבא היה סבור דחליטה אינה מועלת א"כ לא מייתי שפיר כתנאי דתנאים לא נחלקו בזה:

וחתוכיה לתחת. לבשלו בקדרה אחר לייתו או מליחתו אייתי דאי לאוכלו צלי למה לי מתוכה דמה שפולט שריק ונופל [ח] דמה שלא נפלטו הוי דם האבריס שלא פירש ושרי [ט] פ' דם שחיטה [י] (כריתות דף כא) ואי משום דם סמפונות הכבד צריך קריעה אף לגלי דהוי בכרת אע"פ שלא פירש א"כ בטחול נמי אי איכא סמפונות למה לא יצטרך קריעה ועוד דסברא הוא דאין בטחול סמפונות וא"כ מה בא להשמיענו אבל דטחלא לא ובה"ג כתב האי מאן דמצלי כבדא בשלומיה צריך לחתוכיה מ"ט דאזיל דמא ומכנים בסמפונות והיכא דלא קרעיה לקרעיה לאחר בשולו וחותך וילא דם הכנוס בסמפונות ולא חיישינן שמא דם הסמפונות חזר ונבלע בכבד דהא מסקינן בכילד צולין (פסחים דף עד:)

דכבולעו כך פולטו:

אבל טחלא שומנא בעלמא הוא. היינו דוקא גוף הטחול הוא שומן אבל דם היוצא ממנו אסור כדתניא פ' דם שחיטה (כריתות דף כא:):

כבדא עילוי בשרא א] אסור. לכתחלה אסור לכ"ע אע"ג דבשרא עילוי בשרא שרי אפי' למאן דלית ליה בפרק כילד צולין (פסחים דף עד:) כבולעו כך פולטו משום דדם מישרק שריק בכבד שיש בו רוב דם שאינו יכול לצאת ע"י מליחה כמו בשאר בשר כדמשמע כוליה שמעתין לא שריק שפיר ולפירוש ר"ת ניחא כולי האי דבכולה שמעתין לא נסתפק בדם הכבד כ"א להקל ולהתיר בלא מליחה ולא להחמיר ואע"פ שדברנו לעיל שאינה בולעת מחמת שטרודה לפלוט לעולם מ"מ עיקר השמועה אינה מדבר זה ולכאורה משמע שמאותו טעם שדברנו בכח השמועה הוא בא לאסור כבדא עילוי בישרא ומיהו י"ל דקאי אמאי דאמרינן מקמי הך מילתא הני מילי כבדא שיש בו רוב דם אבל

עין משפט נר מצוה

עג א ב מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קלז טוש"ע י"ד סי' עג סעיף ב:

עד ג טוש"ע שם סעיף ג:

עה ד מיי' שם הל' ט וסמג שם טוש"ע י"ד סי' עד:

עו ה מיי' שם הלכה ח [ופ"ט הלכה יד] טוש"ע י"ד סי' עג סעיף ד וסי' ל סעיף ד:

לעזי רש"י

אשטרוינ"ט [אישטריינ"ט]. סוגר.

שיטה מקובצת

א] שלוקה אוסרת ונאסרת. נ"ב עי' תוס' זבחים דף צ' ע"ב: **ב]** דמה שפולט שריק ונופל ומה שלא נפלט הוי דם האברים שלא פירש ושרי ואפי' מצות פרוש אין בו כדאמרי' פ' דם שחיטה ראי': **ג]** אע"פ שיש בו שפע דם דם הלב מתבשל:

רבינו גרשום

קריבו ליה קניא בקופיה ואכלן. כלומר קריבו ליה הכבד עם הריאה והקיבה והלב דנשלק כמו שהוא ואכלן ש"מ דאינה נאסרת: דלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה. כלומר שהדם פלט חוץ לקדרה: אי נמי מחלט הוה חליט מעיקרא. כלומר חלטי ליה בחלא מעיקרא דשלקי ליה דנפק כולי דמא מעיקרא דשלקי לה: חלא אסיר. כלומר דפליט דמא בחלא: גמעוה לשבא. כלומר אכלוה בעל כרחיה: מתובלת אוסרת ונאסרת. כלומר דמחמת תבלין יש בה סדקין ובולעת: טחיי. מיני מאכל: דמא משריק שריק. כלומר הדם של כבד משלשל למטה ואינו זב לבשר שקרוב לו: חלבא מסריך סריך. כלומר אינו זב למטה אלא סריך למעלה ונכנס לבשר ובולע הבשר:

קיא: כל הבשר פרק שמיני חולין

מליח אינו כרותה. והא דתניא (לקמן דף קיג.) דטמא מליח וטהור תפל אסור היינו בדגים דרפו קרמייהו: **אמר אביי האי היתרא בלע כו'.** (ו) לא ר"ל משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם כמו דגים שעלו בקערה דאדיי לטעמיה דאסיב ליה חד טעמא משום חורפיה דלגון ואע"ג דלקמן אסר אביי אליבא דרב כהנא קאמר לה: **ולא** היא שאני התם דנפיש מרריה. כלומר מכאן אין להוכיח אבל הוא בפירוש אמרה כדמוכח בסמוך: **אבא בר אבא.** אבוה דשמואל הוה כדאמרינן בפרק מי שמתו (ברכות דף יח:): **כרבי** חייא בר **אבא ס"ל.** אין הלכה כן אלא כדפסקינן בפרק כיצד מברכין (שם דף מא:): **הלכתא** דגים שעלו בקערה. של בשר מותר לאוכלן בכותח אם הקערה והדגים לוגים לא אילטריך לפסוק דליכא מאן דפליג אלא כשהאחד מהן רותח דאין עלאה גבר בין תתאה גבר קליפה מיהא בעי כדאמרי' בפ' כיצד צולין (פסחים דף עו.) אדמיקר ליה בלע. בשם רש"י ג) פי' ריב"ן חתנו דוקא עלו שרו אבל נתבשלו אסור דכחד טעמא חשיב ובא מעשה לפניו בציליס שנתבשלו בקדירה של חלב ואסר לעשות מהם מוליאתא של בשר ויש להביא ראיה לדבריו מלגון שחתכו בסכין דאסור לאוכלו בכותח משום דאגב חורפיה בלע טפי וחשיב כחד טעמא ונתבשלו לא גרע מלגון ומיהו לפירוש לשון אחר שפי' בקונטר' דטעמא דאסור משום שהשומן קרוש על הסכין ואינו ניכר והוי טעם ראשון בלגון אין ראיה משם ומתוך לשון הקונטר' משמע דאין חלוק בין עלו לנתבשלו דלעיל גבי נותן טעם בר נותן טעם פירש בקונטרס דאם היו מבושלים עם בשר ממש או לאכול אגב בקערה מודה שמואל דאסור דהוי נותן טעם ראשון משמע מתוך פירושו דמבושלים עם בשר הוא דאסור אבל מבושלים עם הקערה שרי והא

שפיד. נותן בשפוד ולא היה חש למה שהכבד יהיה עליון: **כי דוגי.** שנותנין כלי לקבל השומן כדרך שאנו עושין לאווזין והוא נקרא בי דוגי בלשון ארמי: **בשרא עילוי כבדא נמי אסור.** לפי שדם הכבד נוטף לתוך הבי דוגי ונמצא אוכלו: **ומ"ש מדמא דבשרא.** והרי אף דם הבשר כשאין שם כבד זב עם השומן ואנו אוכלין אותו: ומשני **דמא דבשרא שכן.** יורד לשולי הכלי והשומן צף למעלה ומניחין בתוך הכלי מראה אדמומית שבשולים: **קפי.** צף למעלה כמו (מלכים ב ו) ויצף הברזל ומתרגמינן וקפא פרזלא. והלכות כחל כבר למדנו למעלה [קט:] לגלי בעי קריעה שתי וערב ד) ואם לא קרעו מותר כלישנא קמא דרב דהא תניא כוותיה ולקדרה קורעו שתי וערב וטחו בכותל: **סכין ששחט בה.** איידי דבית השחיטה רותח בולע הסכין מן הדם ואסור לחתוך בה רותח מפני שחוזר ופולט בו: **לונן.** ואם חתך בה לונן: **בעי הדחה.** ההוא לונן: **קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה.** דבר רותח לפי שנבלע בה הדם ונותן טעם ראשון הוי כאיסור גמור: **הא דרבין.** דאמר רבי יוחנן מיקל ליתא: **דההיא פינכא** גרסינן. קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה: **מכדי רבי אמי תלמיד דר' יוחנן הוי'.** אבאי מסיק ליה למילתיה: **ולנון שחתכו בסכין.** אע"ג דאגב חורפיה דלגון איגר"ש בלע"ז הוא בולע משמנונית הסכין הקרוש עליו והוי האי לגון נתינת טעם ראשון שהרי בלע איסור ממש והוי כבשר: **מותר לאכלו.** לאותו לגון בכותח שיש בו נסיובי דחלבא כדמפרש טעמא דכיון שבלע מן השמנונית דהיתרא בלע: **והאי איסורא בלע.** קערה בלעה דם: **סוף סוף האי היתירא לידי איסורא אתי.** כשנותנו בכותח: **האי.** לגון אפשר לו לישראל לטוענו קודם שיתננו בכותח והאי מותר דקאמר כגון שטעמו בתחלה ולא היה בו טעם שמנונית: **והאי.** דם הקערה: **לא אפשר למטעמיה.** לפי שאסור הוא הלכך אין לו תקנת היתר: **קפילא.** נחתוס עובד כוכבים: **כי קאמינא.** דאסור לאכול בה רותח בדליכא קפילא: **דגים שעלו בקערה.** מן הלבן כשהיו רותחין נתנן לתוך הקערה שאכלו בה בשר: **אסור לאוכלן בכותח.** לפי שהבשר נותן בהם טעם: **נותן טעם בר נותן טעם הוא.** אם היו מבושלים עם בשר ממש היה אסור לאוכלן בכותח אי נמי מודה שמואל שאסור לאכול אגב רותח בקערה דנותן טעם ראשון הוי כבשר גמור אבל קערה זו היא עצמה אינה בשר אלא על ידי נותן טעם ואינה כבשר: **שייפא.** משיחה מסממנים: **בלעא.** קערה: **רמו בישולא.** באותה קערה לאחר זמן: **אמר יהיב טעמא.** בקערה: **כולי האי.** שחוזר ונותן טעם בבישול. ומאן דשמע סבר דאית ליה לרב נתינת טעם בר נתינת טעם נמי

שפיד כבדא עילוי בשרא אמר כמה יהיר האי מרבנן אימר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור ואי איכא בי דוגי בשרא עילוי כבדא נמי אסיר ומ"ש מדמא דבשרא דמא דבשרא שכן דמא דכבדא קפי אמר רב נחמן אמר שמואל א) אסכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח ב) צונן אמרי לה (א) בעיא הדחה ואמרי לה לא בעיא הדחה אמר רב יהודה אמר שמואל ג) קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח ושמואל לטעמיה ד) דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח וכבוש הרי הוא כמבושל כי אתא רבין א"ר יוחנן מליח אינו כרותח וכבוש אינו כמבושל אמר אביי הא דרבין ליתא דההיא פינכא דהוה בי ר' אמי דמלח ביה בשרא ותבריה מכדי רבי אמי תלמיד דר' יוחנן הוה מאי טעמא תבריה לאו משום דשמיעא ליה מיניה דר' יוחנן דאמר מליח הרי הוא כרותח ה) יתיב רב כהנא אחוה דרב יהודה קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח וצונן שחתכו בסכין מותר לאכלו בכותח מאי טעמא אמר אביי האי היתרא בלע והאי איסורא בלע א"ל רבא כי בלע היתרא מאי הוי סוף סוף האי היתרא דאתי לידי איסורא הוא דאיסורא קאכיל אלא אמר רבא האי אפשר למטעמיה והאי לא אפשר למטעמיה א"ל רב פפא לרבא וליטעמיה קפילא ארמאה מי לא ו) תנן ז) קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם בשל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם ואמרינן ח) בשלמא תרומה טעים לה כהן אלא בשר בחלב מאן טעים לה ט) ואמר לן ליטעמיה קפילא ה"נ ליטעמיה

קפילא ה"נ כי קאמינא דליכא קפילא: איתמר דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח ושמואל אמר מותר לאכלן בכותח רב אמר אסור נותן טעם הוא ושמואל אמר מותר נותן טעם בר נ"ט הוא והא דרב י) לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דרב איקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה חש בעיניו עבדו ליה שייפא בצעא בתר הכי רמו ליה בשולא בגווה טעים ליה טעמא דשייפא אמר יהיב טעמא כולי האי ולא היא שאני התם דנפיש מררה טפי רבי אלעזר הוה קאים קמיה דמר שמואל אייתו לקמיה דגים שעלו בקערה וקא אכיל בכותח יהיב ליה ולא אכל א"ל י) לרבך יהיבי ליה ואכל ואת לא אכלת אתא לקמיה דרב א"ל הדר ביה מר משמעתיה א"ל י) חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי (ג) ולא סבירא לי רב הונא ורב חייא בר אשי הוו יתבי חד בהאי גיסא דמברא דסורא וחד בהאי גיסא דמברא למר אייתו ליה דגים שעלו בקערה ואכל בכותח למר אייתו ליה תאנים וענבים בתוך הסעודה ואכל ולא בריך מר א"ל לחבריה י) יתמא עבד רבך הכי ומר א"ל לחבריה יתמא עבד רבך הכי מר א"ל לחבריה אנא כשמואל סבירא לי ומר א"ל לחבריה אנא כר' חייא סבירא לי ג) דתני ר' חייא י) פת פוטרת כל מיני מאכל ה) יין פוטר כל מיני משקין אמר חזקיה משום אביי הלכתא ו) דגים שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח ז) צנון שחתכו בסכין שחתך בה בשר אסור לאוכלו בכותח וה"מ צנון דאגב

מלח בר אבא. אבוה דשמואל הוה **אכל בר אכל.** אבוה דשמואל הוה **אכל בר אכל.** אבוה דשמואל הוה **אכל בר אכל

קישות. מתוקה היא ואינו נבלע בתוכה אלא השמנונית לף ועומד על מקום החתך הלכך גריר לבי פסקיה למקום חתך גורר מעט בסכין ואכיל אף בכותח. הלכך דגים שעלו בקערה מותר לאוכלן בכותח כדאמר דאין נותן טעם הבא מן הממח אלא נותן טעם הבא מנותן טעם דסתם קערה מקנחין אותה משומן הקרום עליה משום מיאוס אבל (ו) לסכין פעמים שהשמנונית קרום עליו ואינו ניכר וכשחותך בלנון הוי נותן טעם הבא מן הממח ועוד דמשום חורפיה בלע טפי מדגים הרותחים ואגב דוחקא דסכינא פליט סכינא ובלע לנון: **קלחי.** קלחים: **ליפתא.** לפת אינו חריף אלא מתוק ואין טעם שומן ניכר בו: **דסילקא אסירי.** לפי שנותן טעם בהן: **ואי פתך בהו דליפתא.** ערבן בעת חתוכן שחתך אחת של לפת ואחת של תרדין הלפת מבטל טעם השמנונית מן הסכין ואין התרדין מקבלין טעם הימנו: **כמכא.** כותח. מי חיישינן שמא יפול מן הכותח במלח והוא לא ידע וימלחו ממנו קדרת בשר: **דחלא מאי.** דרך לתת חומץ לתוך התבשיל. מי חיישינן שמא יפול מן הכותח בחומץ ויחזור ויתן ממנו לתבשיל: **לבי תיכול.** כשתמדוד לי עליה כור של מלח בשכרי אומר לך טעמו של דבר: **האי.** כותח הנופל במלח נראה ויכר מפני שהוא עב ולא בטיל אבל כותח הנופל בחומץ ליתיה בעיניה וטעמא נמי לא יהיב כותח בחומץ: **שרייה רב חיננא.** אע"פ שהכותח מליח הוא: **דאינו נאכל מחמת מלחו.** אינו נוח לאכל מרוב מלח שבו עד ששורין ומדיחין אותו במים כעין מליחת בשר להגיעו: **נאכל מחמת מלחו הוא.** כלומר נאכל במלחו הוא: **קליפה.** מלמעלה סביב: **ואי אית ביה פילי.** בקעיס והוא אלי לא סגיא ליה בקליפה לפי שבולע דרך הנקביס) וכולו אסור: **ואי מסבל בתבלין.** התבלין שנתבשלו עמו מרככין אותו ונוח לבלוע וכשנפל לכותח היה אמא לבלוע ובלע: **שתתך עליה בשר.** כשהוא חותך מן הצלי: **אסור לאכלה.** מפני שהדם יוצא ונבלע בו: **וה"מ דאסמיק.** שהיה הבשר אדום שנקטרוד"ל: **והני מילי דאבריה.** שנקב הדם את הבשר כלומר עבר מצדו לצדו עד שנראה משני צדדין: הכי גרסינן **והני מילי דאסמכיה.** שהיה אותו מוהל היוצא מן הבשר עבה אבל צלול לאו דם הוא: **שדי ליה לבלביה.** להוא בכר: **מה נפשך.** דאיהו לא בעי למיכליה ולשמעיה ספי ליה איסורא: **דאגיגא דעפיה.** האי דלא אכיל ליה משום דאיסטיגים הוא ולאו משום איסורא: **חמר בשר.** יין הבשר: **אין מניחין לי.** בי דוגי דלעיל (דף קיא:): **עד שילבה.** שיהא כל דמו כבר נפלט ממנו: **משפעבה פימרתו.** שהבשר מעבה עשן. ליישנא אחרינא שיהו הגחלים מעלין עשן שכל זמן שהדם שותת עליהן אינן אלא כבין והולכים אבל כשהשומן נוטף הן מעלין עשן. לשון מורי: **ודילמא תפאה מטא.** לד התחתון של לד גחלים נגלה והעליון לא נגלה: **פרי גלגי דמלחא.** בין על הבשר ובין בתוך הכלי והדם נגרר אצל המלח לשוליים: ומשפייה לאורחא אבל לביתא לא משוי איש מיכליה עץ ובקונטרס נמי פירש אינו נאכל מרוב מלח שבו עד ששורהו ומדיחו במים כעין בשר שמולחים להגיע וקשיא לר"ת דאמרו הנהו אטמהתא דאימליחו בגידא דנשיא בי ריש גלותא בפרק גיד הנשה (לעיל דף עה:) דמייתי עלה מליח הרי הוא כרותח וכי נמלחו לאורחא וכו' (לעיל דף קיא:) קערה שנמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח והתיא פינכא דהוה בי רבי אמי וכן רב מרי דאימלח ליה בשר שחוטה בהדי טרפה בסמוך אמו כל הני הוו לאורחא או להגיע כפי' הקונטרס ואור"ת דכל מליחות שאנו עושין לקדרה חשיבי אין נאכלין מחמת מלחן מדפירש בהלכות גדולות דשיעור מליחה כשיעור צלייה משום דמליח הרי הוא כרותח דלעי וכן משמע בהקומץ רבה (מנחות דף כא.) דקאמר טעמא דמעטיה קרא הא לאו הכי [הו"א] דם ליבעי מלח והא נפק ליה מתורת דם דאמר רב יהודה דם שמלחו אינו עובר עליו אלמא מליחת קדשים הוי אין נאכל מחמת מלחו מדפטר דם שמלחו כמו דם שבשלו דאמרינן התם דאין עובר עליו וקאמר התם רבה על מליחת קדשים וכן לקדרה אלמא למליחת קדרות צריך שלא יהו נאכלים מחמת מלחן[ח]: **תרי גללי דמלחא ומשפייה.** שהדם נגרר אצל המלח בשוליים ואפילו למ"ד (לעיל דף קח:) אפשר לסוחטו אסור יש להתיר כאן ולא אמרינן מיד כשנוטף השומן מן הבשר נאסר מחמת דם המעורב בו ושוב לא יועיל לו תרי גללי דמלחא דכיון שהדם נפרש ממנו לגמרי אין נשאר בו טעם ואפילו משהו דכך היו בקיאין בדבר (ג) המותר ולא דמי לאפשר לסוחטו לגעיל דהתם אין האיסור יוצא לגמרי אלא שמתבטל ועכשיו אין להתיר על ידי תרי גללי דמלחא לפי מה שפירש בהלכות גדולות דדוקא נקט תרי גללי אבל הרבה מלח פוסק כח הדם ואין אנו בקיאין בדבר שלא להרבות ושלא למעט:

דגיס

מסורת הש"ס

(א) שבת ד. לעיל יב. [עיי"ש לו.], (ב) [פסחים עו.], (ג) [לעיל לז: קיא: לקמן קיג. פסחים עו.], (ד) בס"ל: הבקעים, (ה) [ועי' תוס' לעיל יד. ד"ה ומסבין ותוס' מנחות כא. ד"ה דם ותוס' פסחים עד. ד"ה האי מוליחא],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קישות וכו' אבל סכין כל"ל ואות ג' נמחק: (ב) תוס' ד"ה אגב וכו' ביקש שנפלט: (ג) ד"ה תרי וכו' בקיאין בדבר ומותר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) הלכתא וכו' ומיהו ע"כ. ר"ב ע' מהר"ם לובלין ובשו"ת עבודת הגרשוני סי' קע"ז ודו"ק:

מוסף רש"י

לבי תיכול עלה כורא דמלחא. בבדיקותא אהדר ליה, כשתמדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר (שבת ד. וכעי"ז ערובין לז. ולעיל יב.) ליפתא אחריא לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשותם זו לזו (שבת שם). **דכמכא.** כותח ואית ביה נסיוני דחלא (פסחים עו.). **מליח הרי הוא כרותח.** לקמן לעיל לז ב.

רבינו גרשום

אבל קישות גריד ליה לפסקיה. כלומר גורד קישות במקום חתך ואח"כ מותר לאוכלה בכותח: קולסי דליפתא שרי. כלומר סכין שחתך בה בשר ופסק בה קולסא דליפתא שרי למיכליה בכותח דאין בה חורפא כל כך ולא בלע אבל דסילקא לא דבלע: ואי פתך בהו דליפתא כו'. כלומר סכין שחתך בה בשר וקודם שנחתך סלקא חתך בו דליפתא דמה שהיה בו טעם בשר בסכין העביר הליפתא אחרי כן שרי למיפסקיה סלקא ומיכליה בכותח: מהו לאנוחי כדא דמלחא. כלומר מילחא שמולחין בו בשר מהו לאנוחי גבי כדא דכמכא. כלומר כמכא עשוי הוא מחלב ומיבעיא ליה מי חיישינן אי מניחו גבי כדא דכמכא דלמא נפל (טפה) [מניה] במילחא ומולח בו בשר ובלע הבשר חלב שבמלח: דחלא מאי. כלומר חלא שחולטין בו בשר: האי אית ליה איסורא בעיניה. כלומר איסורא [איתא] איסורא בעיניה אבל בחלא ליתא לאיסורא בעיניה דנימס בחלא: ההוא בר יונה דנפל לכדא דכמכא. חי נפל לא צלי ולא מבושל אבל מליח היה: הני מילי דאינו נאכל מחמת מלחו. כלומר דמלוח יותר מדאי דאין כל אדם יכול לאוכלו מפני מלח שבו: אבל האי נאכל מחמת מלחו. כלומר האי בר יונה לא היה מליח ביותר ולא בלע חי: והני מילי חי אבל צלי בעי קליפה. כלומר

עין משפט נר מצוה

פג א ב מיי' פ"ע מהל' מאכלות אסורות הל' כד טוש"ע י"ד סי' לו סעיף ה:
פד ג (מיי' שם) ע"ש בכ"מ טוש"ע שם סעיף ח:
פה ד (מיי' שם) ע"ש בכ"מ טוש"ע שם סעיף ה:
פו ה ו מיי' שם הל' כה וע"ש בהגות ובכ"מ סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סי' לה סעיף ה:
פז ז מיי' שם הל' יח וע"ש בהגות ובכ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' לח סעיף ה:
פח ח ט י מיי' שם הל' יט טור ש"ע שם סעיף ז:
פט כ מיי' פ"ו שם הל' מ סמג לאוין קל טוש"ע י"ד סי' עו סעיף ה:
צ ל מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ו:

לעזי רש"י

שנקטרוד"א [שנקטירו"ד]. רווי-דם.

רבינו גרשום (המשך)

דמחמת צלייה בלע: ואי מתבל בתבלי כוליה אסור. כלומר דמחמת תבלין בולע: הני מילי דאסמיק. כלומר דאסמיק הבשר מחיים שהכו הבהמה באותו מקום ונצרר הדם: והני מילי דאבריה. כלומר שהדם נקבה להלחם: והני מילי קלישתא אבל סמיכתא לא. כלומר אם הלחם קלוש ודאי הלך הדם בכל הלחם ופשט איסורו בכל אבל סמיכתא ו) שעבר הלחם קולפו מלמעלה והשאר מותר: שמואל שדי להו לכלבא. כלומר הככר שחתך עליה בשר: שאני רב הונא דאגינא דעתיה. כלומר ודאי לכ"ע שרי אבל הוא לא יכיל למיכליה: אין מניחין כלי תחת הבשר. כלומר תחת השפוד בשעת צלייתו: משיעלה תמרתו. כלומר משיתחילו הפחמין ליכבות תחתיו מפני שמנו: דלמא תתאה מיטוי עילאה לא מיטוי. כלומר תתאה דבקרוב לאור נצלה כל צרכו וכלה אדמומית שבו אבל עליונה תחיכה שאינה קרובה לאור כל כך אימא עדיין לא כלה אדמומית שבו: אלא אמר רב אשי לית ליה תקנתא. כלומר אין בו תקנה לשומן שמקבלין תחת השפוד עד שיזרוק בו בכלי מעט מלח שישכוך הדם שבו למטה מן השומן: ובתר הכי שפי ליה. כלומר אחר שיהיה הדם למטה מן השומן ירוקנו מכלי אל כלי השומן וישאר הדם בכלי ומה שיריק מכלי אל כלי הוא מותר דודאי אין בו דם:

ו) נראה דל"ל בודאי לא עבר בכל הלחם וקולפו וכו'.

דאגב חורפיה בלע [א]אבל קישות גריר לבי פסקיה ואכיל [ב]קילחי דליפתא שרי [ג]דסילקא אסירי [ד]ואי פתך בהו דליפתא שפיר דמי בעא מיניה רב דימי מרב נחמן מהו לאנוחי כדא דמלחא גבי כדא דכמכא אמר ליה [ה]אסור דחלא מאי אמר ליה [ו]שרי ומאי שנא [ז]לבי תיכול עלה כורא דמלחא מאי טעמא האי איתיה איסורא בעיניה והאי ליתיה איסורא בעיניה [ח]ההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא שרייה רב חיננא בריה דרבא מפשרוניא אמר רבא מאן חכים למישרי כי האי גוונא אי לאו רב חיננא בריה דרבא מפשרוניא קסבר [ט]כי אמר שמואל מליח הרי הוא כרותח הני מילי היכא דאינו נאכל מחמת מלחו אבל האי כותחא הרי נאכל מחמת מלחו והני מילי [י]חי אבל צלי בעי קליפה [יא]ואי אית ביה פילי כוליה אסור [יב]ואי מתבל בתבלין כוליה אסור אמר רב נחמן אמר שמואל ככר שחתך עליה בשר אסור לאכלה והני מילי דאסמיק והני מילי דאבריה והני מילי דאסמכיה אבל קלישתא לית לן בה שמואל שדי ליה לכלביה רב הונא יהיב ליה לשמעיה מה נפשך אי שרי לכולי עלמא שרי אי אסור לכולי עלמא אסור שאני רב הונא דאגינא דעתיה רבא [יג]אכיל ליה וקרי ליה חמר בשר אמר רב נחמן אמר שמואל [יד]אין מניחין כלי תחת בשר עד שיכלה כל מראה אדמומית שבו מנא ידעינן מר זוטרא משמיה דרב פפא אמר משתעלה תימרתו מתקיף לה רב אשי ודלמא תתאה מטא עילאה לא מטא אלא אמר רב אשי לית ליה תקנתא אלא משדא ביה תרתי גללי מלחא ומשפייה

אגב חורפיה בלע. יש ליזהר שלא לחתוך שומין כרישין וכצלים בסכין חולבת משום דחריפי טובא והיכא דחתך ונתנן בקדרה מלאה מים רותחת מותר בששים לבטל טעם הבלוע בירק (ג) ונפלטו מן הסכין אבל חתכו בסכין של עובד כוכבים נעשה הירק כולו נבלה וצריך ששים לבטל הירק וצריך עיון אם הסכין מקונח ואין בן יומו אי חורפא דידהו מחליא לשבח כדאמר גבי חלתית פרק אין מעמידין (ע"ז דף לט.):

מהו לאנוחי כדא דמלחא בהדי כדא דכמכא א"ל אסור. אין לאסור מטעם זה להניח בתבה אחת כד של בשר אצל כד של חלב דהתם נזהר יפה שלא יפול מזה על זה אבל הכא לא מסקי אדעתייהו ליזהר שלא יפול מן הכותח במלח ולא ידע וימלח ממנו בשר וכן דחלא כי דרך לתת חומץ בתבשיל וחיישינן שמא יפול מן הכותח לתוכו ויחזור ויתן לתוך התבשיל: **הני מילי דאינו נאכל מחמת מלחו.** הר"ר יעקב ישראל התיר פעם אחת גיגית מלאה בשר שנמלחה יפה עם חתיכת נבלה ואמר דלא חשיב אינו נאכל מחמת מלחו אע"כ נמלח כעין עבוד כדאמר פרק כלל גדול (שבת דף עה:) האי מאן דמלח בישרא בשבת חייב משום מעבד ומוקי לה דבעי מלח פוסק כח הדם ואין אנו בקיאין בדבר שלא להרבות ושלא למעט:

והא דאמרינן פרק כל שעה (פסחים דף ל:) אין טשין התנור בחליה ואם טש כל הפת אסורה עד שיוסק התנור ולא סגי בקנוח אין לאיה משום דנתבשל אסור מדלא חשיב ליה בקנוח נותן טעם בר נותן טעם דאומר ר"ת דאי אפשר לתנור להתקנח יפה כשנדבק בו השמנונית והוי בעין עד שיוסק ויש לדקדק דאפילו נתבשלו שרי כדאמרינן פרק דם חטאת (זבחים דף לז.) דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו ומותר לבשל שלמים האידנא בקדרה שבשל בה שלמים אתמול דלא אמרינן דקא ממעטי באכילת שלמים דהאידנא משום דטעם שני הוא ונתבטל קודם שיבא לידי איסור ואין לומר דשמני התם דהוי טעם שלישי לפי שיש מים בקדרה מטעם זה יהיו נמי הבילים מותרים שנתבשלו במים בקדרה ועוד דגבי שפוד ואסכלה מייתי בסוף מסכ' ע"ז (דף עו.) ההיא דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו א] ומיהו ע"כ אין לאיה משם דהא אפילו בשל בה חטאת שרי לבשל באותה קדרה שלמים בסוף מסכת ע"ז (שם) והרי ממעטי באכילתה דמתסרי לזרים ולנשים ולעבדים דאין נאכלת אלא לזכרי כהונה וגם מפסלי ביולא דהוי טעם שני באיסור ועל כרחין התם הוי טעמא משום דמין במינו מדאורייתא בטל ברוב ובכלי מקדש אוקמוה אדאורייתא וקערות שמשתמשין בהן בשר שהודחו במחבת של חלב בכלי ראשון ושניהם בני יומן יש לאסור אפילו אם נאמר לאו דוקא עלו אלא אפילו נתבשלו אם השמנונית בעין על הקערות דהוי בסכין שלא נתקנח דאסר בקונטרס לגשון אחר ואפילו אין שמנונית בעין אסור דהקערות נוגעות במחבת ונפלט טעם מזה לזה והוי טעם שני באיסור ועוד דלא דמי כלל לדגים שעלו בקערה דהא כשהטעם שני של בשר ושל חלב נכנס במים מיד נאסרו המים וחוזרין ואוסרין הקערות והמחבת ואם האחד אינו בן יומו אז אותו שהוא בן יומו מותר:

כל הבשר פרק שמיני חולין

מהו לאנוחי כדא דמלחא בהדי כדא דכמכא א"ל אסור. אין לאסור מטעם זה להניח בתבה אחת כד של בשר אצל כד של חלב דהתם נזהר יפה שלא יפול מזה על זה אבל הכא לא מסקי אדעתייהו ליזהר שלא יפול מן הכותח במלח ולא ידע וימלח ממנו בשר וכן דחלא כי דרך לתת חומץ בתבשיל וחיישינן שמא יפול מן הכותח לתוכו ויחזור ויתן לתוך התבשיל: **הני מילי דאינו נאכל מחמת מלחו.** הר"ר יעקב ישראל התיר פעם אחת גיגית מלאה בשר שנמלחה יפה עם חתיכת נבלה ואמר דלא חשיב אינו נאכל מחמת מלחו אע"כ נמלח כעין עבוד כדאמר פרק כלל גדול (שבת דף עה:) האי מאן דמלח בישרא בשבת חייב משום מעבד ומוקי לה דבעי מלח פוסק כח הדם ואין אנו בקיאין בדבר שלא להרבות ושלא למעט:

דגיס